ZBIÓR

UKŁADÓW ZBIOROWYCH PRACY

ROK II Warszawa, dnia 1 października 1938 r. Nr 50

TREŚĆ:

166.

ORZECZENIE

Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej z dnia 22 września 1938 r., ustalające warunki pracy i płacy straży leśnej na obszarze województw: warszawskiego z wyłączeniem powiatu działdowskiego, białostockiego, lubelskiego, łódzkiego i kieleckiego oraz powiatów: kaliskiego, kolskiego, konińskiego i tureckiego województwa poznańskiego i powiatów: lipnowskiego, nieszawskiego, rypińskiego i włocławskiego województwa pomorskiego na rok służbowy 1938/39.

Na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. w przedmiocie uprawnień Ministra Pracy i Opieki Społecznej do powoływa-

nia Nadzwyczajnych Komisyj Rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. Nr 71, poz. 686) oraz zarządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 15 września 1938 r. (Zbiór Układów Zbiorowych Pracy Nr 48, poz. 161):

Nadzwyczajna Komisja Rozjemcza w składzie:

Przewodniczący: p. *Jerzy Wengierow,* Radca Ministerstwa Opieki Społecznej — jako przedstawiciel Ministerstwa Opieki Społecznej,

Członkowie: p *Jan Szuldrzyński,* Sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie — jako przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości i

p.*Konstanty Czerniewski,* Radca Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych — jako przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych,

na posiedzeniu w dniu 21 i 22 września 1938 r. w Warszawie, po wysłuchaniu przedstawicieli pracodawców i pracowników leśnych

orzekła:

I. Zasady ogólne.

§ 1.

1. Orzeczenie niniejsze dotyczy z jednej strony wszystkich, z wyjątkiem lasów państwowych, pracodawców leśnych, posiadających obszaru leśnego nie mniej niż 150 ha, z drugiej zaś strony — stałych pracowników fizycznych, zatrudnionych jako straż leśna (gajowych borowych, szlakowych itp.).

2. Umowy indywidualne o pracę pomiędzy pracodawcami a stałymi pracownikami, zatrudnionymi na obszarach leśnych poniżej 150 ha bądź wyłącznie, bądź częściowo przy dozorowaniu lasu, uznaje się również za unormowane przez orzeczenie niniejsze, wszakże wysokość wynagrodzenia tych pracowników ustala się w wysokości wynagrodzenia polowych; w stosunku do stałych pracowników zatrudnionych na obszarach leśnych przy dozorowaniu lasów poniżej 50 ha, a częściowo w gospodarstwach rolnych, ustala się wynagrodzenie w wysokości wynagrodzenia ordynariusza.

§ 2.

Orzeczenie niniejsze obowiązuje od dnia 1 października 1938 r. do dnia 30 września 1939 r.

§ 3.

1. Rok służbowy pracowników, objętych niniejszym orzeczeniem, rozpoczyna się z dniem 1 października, zaś kończy się z dniem 30 września roku następnego. Pracodawców i pracowników obowiązuje co najmniej trzymiesięczny termin wypowiedzenia indywidualnych umów o pracę, przy czym wypowiedzenie może być dokonane tylko raz na rok na koniec roku służbowego.

2. Pracownikowi, któremu wymówiono pracę, pracodawca obowiązany jest wydać przy wymówieniu zaświadczenie o zwolnieniu (konotatkę). Konotatka powinna zawierać imię i nazwisko pracownika, określenie charakteru jego pracy, czas i miejsce pracy, datę zwolnienia oraz podpis pracodawcy lub jego zastępcy.

3. W konotatce nie wolno umieszczać żadnych znaków i uwag.

4. Niewypowiedzenie we właściwym terminie (najpóźniej do dnia 1 lipca włącznie) umowy o pracę albo niewydanie konotatki przewidzianej w ustępie 2 paragrafu niniejszego przedłuża umowę o pracę na następny rok służbowy.

5. Uchylenie się od przyjęcia wypowiedzenia umowy, umowy nie przedłuża.

§ 4.

1. W sporach wynikłych na tle umowy o pracę pomiędzy pracodawcami a pracownikami objętymi orzeczeniem niniejszym jak również o rozwiązaniu stosunku służbowego w ciągu roku orzekają Komisje Rozjemcze, bądź sądy państwowe — według właściwości.

2. Do czasu uzyskania właściwego orzeczenia lub wyroku:

a) pracodawcom nie wolno wstrzymywać świadczeń,

b) pracownikom nie wolno przerywać pracy.

3. W przypadkach ciężkiego przewinienia pracodawca może wstrzymać przed orzeczeniem lub wyrokiem świadczenia;

wszakże w razie wygrania sporu przez pracownika, pracodawca winien uiścić zaległe świadczenia z dodatkiem odsetek zwłoki w stosunku 2% miesięcznie od wstrzymanej należności.

4. W przypadku zalegania z wypłatą wynagrodzenia gotówkowego lub naturaliów:

a) o ile zaległość jest niezawiniona przez pracodawcę, wówczas w myśl ogólnych zasad prawa przysługują robotnikowi tytułem odszkodowania za opóźnienie odsetki ustawowe, licząc od dnia wymagalności wynagrodzenia; w myśl obecnie obowiązujących przepisów odsetki te wynoszą 8 od 100 w stosunku rocznym; w myśl art. 248 § 2 kodeksu zobowiązań odsetki należą się bez potrzeby wykazania jakiejkolwiek szkody i bez względu na to, czy pracodawca dopuścił się winy;

b) o ile zaległość jest zawiniona przez pracodawcę, odsetki zwłoki wynosić powinny półtora procent w stosunku miesięcznym.

§ 5.

Orzeczenie niniejsze na obszarze, na jakim obowiązuje, stanowi w myśl ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr 71, poz. 686) podstawę przy zawieraniu umów indywidualnych. Indywidualne umowy o pracę, zawierające warunki dla pracowników mniej korzystne, niż warunki orzeczenia niniejszego, są nieważne i ulegają zastąpieniu z mocy prawa przez warunki ustalone w orzeczeniu niniejszym.

§ 6.

1. Pracodawca obowiązany jest wydać w terminie 14-dniowym od dnia rozpoczęcia pracy książeczkę obrachunkową, do której wpisuje się warunki umowy indywidualnej z pracownikiem, datę i ilość wydawanych świadczeń, jak również spis powierzonego pracownikowi inwentarza. Książeczka powinna być podpisana przez pracodawcę lub jego zastępcę oraz przez pracownika. Nadto pracodawca wydaje bezpłatnie pracownikom straży leśnej swojego gospodarstwa leśnego jeden egzemplarz niniejszego orzeczenia do rąk wybranego przez nich przedstawiciela.

2. W przypadku nieprowadzenia przez pracodawcę książeczki obrachunkowej pracownik ma prawo domagać się od pracodawcy wypłacenia tytułem odszkodowania umownego kwo-

ty 3 (trzech) złotych za każdy przepracowany miesiąc na rzecz Funduszu oświatowo-kulturalnego przy Ministerstwie Opieki Społecznej.

3. Książeczki obrachunkowe, złożone u pracodawcy, nie powinny być zatrzymywane dłużej niż przez 10 dni.

§ 7.

1. Pracodawcę oraz jego zastępców obowiązuje grzeczne traktowanie pracownika i ścisłe przestrzeganie warunków umowy, a zwłaszcza regularne wypłacanie świadczeń i płac przewidzianych umową.

2. Pracownika obowiązuje grzeczność wobec pracodawcy i jego zastępców, ścisłe przestrzeganie zawartej umowy, pilne, staranne i sumienne spełnianie obowiązków, a przede wszystkim wykrywanie kradzieży i meldowanie o nich swej zwierzchności, dążność do jak największej wydajności pracy i stosowanie się do wszystkich poleceń pracodawcy oraz jego zastępców, odnoszących się do wykonywania obowiązków służbowych oraz przestrzeganie wszystkich przepisów porządkowych w obchodzie leśnym jego pieczy powierzonym.

§ 8.

Pracownicy, objęci niniejszym orzeczeniem, nie mogą być używani przez pracodawców i ich zastępców czy też przełożonych do posług osobistych, bądź też pracy, nie mającej związku z ich obowiązkami zawodowymi.

III. Warunki wynagrodzenia.

§ 9.

1. Pracownik straży leśnej otrzymuje wynagrodzenie gotówkowe oraz w naturze, które może być wydawane bądź w postaci roli i łąki, bądź w odpowiedniej ilości ziarna, co zależy od indywidualnej umowy. Deputat gruntowy wynosi w zasadzie 3,5 hektara ziemi ornej klasy IV oraz w przypadku niewydawania przez pracodawcę utrzymania dla krów na dworskiej oborze — pastwisko i $1/2$ hektara łąki gruntowej lub 1 hektar łąki leśnej. Jeżeli deputat gruntowy nie odpowiada IV klasie, ma zastosowanie wzrost lub zmniejszenie ilości ziemi ornej

w zależności od jej gatunku, przy czym 3,5 ha ziemi IV klasy odpowiada I klasy — 2,25 hektara, II klasy — 2,60 hektara, III klasy — 3 hektary i V klasy — 4 hektary.

2. W przypadku umówienia, że deputat wydaje się w ziarnie, deputat wynosi 15 kwintali zboża w stosunku rocznym, w czym: 3 kwintale pszenicy, 9 kwintali żyta oraz 3 jęczmienia, ponadto 60 kwintali gotowych ziemniaków lub 50 arów ziemi pod ziemniaki, kapustę i ogrodowiznę na polach drenowanych lub nie wymagających drenowania, lub 60 arów na polach wymagających drenowania; w majątkach, w których nie sieją pszenicy, wydaje się w zamian żyto w stosunku 1 kwintal pszenicy odpowiada 1,3 kwintala żyta.

3. Minimalne wynagrodzenie gotówkowe pracownika straży leśnej wynosi w stosunku rocznym:

a) w województwie warszawskim (z wyłączeniem pow. działdowskiego) i powiatach lipnowskim, nieszawskim, rypińskim i włocławskim woj. pomorskiego — 240 zł,

b) w województwie łódzkim, kieleckim, lubelskim oraz powiatach: kaliskim, kolskim, konińskim i tureckim woj. poznańskiego — 216 zł,

c) w województwie białostockim — 192 zł.

4. Powyższe kwoty wynagrodzenia gotówkowego ulegają zwiększeniu o 10% dla tych gajowych, którzy ukończyli kursy przeszkoleniowe dla gajowych organizowane przez Inspektoraty Ochrony Lasów.

5. Jeżeli pracownik otrzymuje część wynagrodzenia w naturze, część zaś w gruncie, rozrachunek powinien nastąpić w zależności od klasy gruntu i rodzaju wydawanej ordynarii, przyjmując za podstawę, że użytkowanie 3 hektarów ziemi IV klasy w ciągu roku odpowiada 3 kwintalom pszenicy, 9 kwintalom żyta i 3 kwintalom jęczmienia.

6. Pracodawca zapewnia pracownikowi bezpłatny przemiał w młynie przez siebie wskazanym, wszakże w zamian za przemiał może wydać 1,50 kwintala żyta, bądź równowartość gotówkową w przypadku wydawania deputatu w gruncie.

7. W przypadku zatrudnienia w charakterze pracownika straży leśnej inwalidy, który otrzymał odszkodowanie lub pobiera rentę, inwalidzie przysługują wszystkie przewidziane w orzeczeniu świadczenia w naturze, wszakże jego wynagrodzenie gotówkowe może być ustalone w umowie indywidualnej

w wysokości odbiegającej od norm wyliczonych powyżej w pkt 3.

§ 10.

1. Niezależnie od wynagrodzenia, przewidzianego w paragrafach poprzednich orzeczenia niniejszego, pracownik straży leśnej otrzymuje od pracodawcy:

a) raz na pięć lat — w miesiącu październiku płaszcz lub kożuch krótki,
b) raz na dwa lata — w miesiącu październiku mundur zimowy i takież spodnie i
c) raz na jeden rok — w miesiącu kwietniu mundur letni, spodnie oraz buty i czapkę lub kapelusz.

2. Wymienione przedmioty umundurowania po upływie czasu, na który zostały wydane, przechodzą na własność pracownika. Przedmioty, które w myśl powyższego nie przeszły na własność pracownika, w przypadku opuszczenia lub utraty zajęcia podlegają zwrotowi.

§ 11.

1. Pracownik straży leśnej otrzymuje drzewa opałowego w szczapach lub krąglakach w ilości 24 m przestrzennych drzewa miękiego lub 18 m przestrzennych drzewa twardego w stosunku rocznym.

2. Jeżeli pracownik nie posiada własnego konia, opał powinien być dostarczony do miejsca zamieszkania pracownika.

3. Opał powinien być wydany przez pracodawcę co najmniej na miesiąc z góry.

§ 12.

1. Pracownik straży leśnej jest uprawniony do trzymania na dworskiej oborze dwóch krów z przychówkiem do 6 tygodni.

2. Jeżeli pracownik posiada możność utrzymania krów w odpowiednich zabudowaniach przy gajówce, przysługuje mu prawo trzymania 3 krów własnych z przychówkiem do 6 tygodni oraz w dowolnej ilości trzody w chlewach w granicach istniejącego przy mieszkaniu służbowym pomieszczenia.

§ 13.

Pracownikowi, wzywanemu do sądu w charakterze świadka w sprawach pracodawcy lub delegowanmu do załatwiania spraw pracodawcy, wypłaca się strawne w wysokości: za całą dobę 3.00 zł, za obiad 1.50 zł, za kolację 1.25 zł.

IV. Mieszkanie.

§ 14.

1. Mieszkanie pracownika straży leśnej składać się powinno co najmniej z jednej izby z podłogą drewnianą i kuchni oraz komory.

2. Izby powinny być wytynkowane, ze szczelnymi drzwiami i oknami na zawiasach.

3. W oknach powinny być całe szyby; w przypadku stłuczenia szyby pracownik jest obowiązany wstawić nową w ciągu najdalej dwóch tygodni.

4. Pracodawca dostarcza wapna do bielenia dwa razy do roku w ogólnej ilości 15 kg na mieszkanie.

5. Podłogi powinny być położone, a piece doprowadzone do należytego porządku przed 1 listopada.

6. Mieszkania powinny mieć szczelny dach; tam, gdzie dachy uległy zepsuciu, powinny być naprawione w ciągu miesięcy letnich.

7. W majątkach, gdzie zagraża zaciekanie wody do piwnic i mieszkań pracowników, w ciągu lata powinny być poczynione odpowiednie zabezpieczenia od wody napływowej.

8. Pracodawcy i pracownicy powinni dbać, aby otoczenie mieszkań było higieniczne. Obowiązuje wybrukowanie dostępu do studzien oraz zastąpienie zgniłych cembrzyn nowymi lub też zapewnienie pracownikom w inny sposób zdrowej i czystej wody do picia.

9. Zbiorniki na nawóz nie mogą znajdować się w bliższej odległości, aniżeli 20 metrów od mieszkań służbowych. W pobliżu mieszkań znajdować się powinny zasłonięte ustępy.

10. Pracodawca powinien dążyć do zakładania przy gajówkach ogródków owocowych, w szczególności przez dostarczanie drzewek itp.

11. Nadto mieszkanie pracownika straży leśnej powinno odpowiadać przepisom rozporządzenia Ministrów Opieki Społecznej oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 21 sierpnia 1937 r. wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o warunkach higienicznych mieszkań służbowych pracowników rolnych i leśnych (Dz. U. R. P. Nr 73, poz. 533).

§ 15.

1. Pracownicy obowiązani są utrzymywać mieszkania w należytym porządku; trzymanie inwentarza w mieszkaniu jest wzbronione.

2. Bez zgody pracodawcy pracownikom nie wolno przyjmować do mieszkania służbowego sublokatorów.

3. Przy wprowadzeniu się pracownik komunikuje pracodawcy skład swej rodziny.

§ 16.

Drobne remonty mieszkania (gajówki) i budynków gospodarczych, nie wymagające sił fachowych, dokonywa pracownik straży leśnej przy pomocy materiałów, dostarczonych przez pracodawcę.

§ 17.

Jeżeli pracownik straży leśnej prowadzi gospodarstwo na przydzielonym gruncie i łąkach, pracodawca powinien mu zapewnić używanie budynków gospodarczych odpowiednich rozmiarów na pomieszczenie zbiorów, dobytku i narzędzi.

§ 18.

Nowobudujące się mieszkania dla straży leśnej powinny składać się co najmniej z dwóch izb mieszkalnych, kuchni, komory i sieni.

§ 19.

Pracownicy, zamieszkali w mieszkaniach własnych lub wynajętych, otrzymują od pracodawcy odszkodowanie za nieotrzymanie mieszkania w wysokości 60 zł rocznie w woj. białostockim, w pozostałych obszarach zł 72.

V. Urlopy.

§ 20.

1. Pracownik straży leśnej jest uprawniony do korzystania z urlopu wypoczynkowego w ciągu 12 dni nieświątecznych całkowicie płatnych.

2. Wybór dni urlopu odbywa się w porozumieniu z pracodawcą lub przełożonym, z wyjątkiem wyjazdów, spowodowanych pisemnym wezwaniem związków zawodowych, w tych bowiem przypadkach pracodawca winien jest zgodzić się na zaproponowany dzień urlopu, nie więcej jednak, niż dla 2 pracowników z nadleśnictwa.

3. Pracownik na czas uzyskanego urlopu obowiązany jest na żądanie pracodawcy lub przełożonego dać pewnego zastępcę,

którego wynagradza pracodawca według cen miejscowych, nie mniej jednak niż 3 zł dziennie.

VI. Ubezpieczenie i nauka dzieci.

§ 21.

Pracownicy straży leśnej oraz członkowie ich rodzin korzystają z pomocy leczniczej na zasadach, wymienionych w rozporządzeniu Ministra Opieki Społecznej z dnia 24 października 1933 r. wydanym w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych o pomocy leczniczej dla pracowników rolnych (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 673).

§ 22.

1. Do czasu wprowadzenia powszechnego ubezpieczenia emerytalnego robotników rolnych na podstawie osobnej ustawy pracodawcy nie wolno rozwiązywać umowy o pracę z pracownikiem straży leśnej przy końcu roku służbowego z tytułu jego starości, jeżeli pracownik ten przepracował na dobro pracodawcy lub danego gospodarstwa 25 (dwadzieścia pięć) lat; wszakże w razie niezdolności takiego pracownika służby leśnej do pracy pracodawca może go przenieść na emeryturę.

2. Pracownik służby leśnej może swą zupełną lub częściową niezdolność do pracy udawadniać również sam.

3. W przypadku stwierdzenia zupełnej niezdolności do pracy pracownika służby leśnej, który przepracował 25 lat na dobro pracodawcy lub danego gospodarstwa, wynagrodzenie i świadczenia mogą ulec zmniejszeniu nie niżej niż do połowy świadczeń pobieranych przez pracownika, wyłączając świadczenia, wymienione w § 10 niniejszego orzeczenia.

4. Pracownik przeniesiony na emeryturę obowiązany jest opróżnić zajmowane mieszkanie służbowe i przenieść się do nowego mieszkania wskazanego przez pracodawcę, jeżeli nowe mieszkanie będzie odpowiadało wymaganiom przewidzianym w § 14 orzeczenia niniejszego. Również i w nowych mieszkaniach pracowników przeniesionych na emeryturę obowiązują postanowienia § 15 orzeczenia niniejszego.

§ 23.

W przypadku śmierci pracownika pozostała po nim rodzina bezzwłocznie otrzymuje odprawę pośmiertną w wysokości 70 zł; w przypadku śmierci żony pracownika pracownik otrzy-

muje na koszty pogrzebu zapomogę w wysokości 60 zł, zaś w razie śmierci dziecka w wieku do lat 18-tu w wysokości 50 zł.

§ 24.

1. Do czasu wprowadzenia powszechnego ubezpieczenia emerytalnego, zapewniającego świadczenia rodzinom zmarłych pracowników w przypadku śmierci pracownika straży leśnej, żona lub dzieci zmarłego otrzymują przez okres pół roku połowę świadczeń w naturze i w gotówce, przewidzianych dla pracownika straży leśnej w niniejszym orzeczeniu.

2. W razie niedawania przez pracodawcę powyższych świadczeń w naturze w całości lub częściowo, pracodawca powinien wydać jednorazowo lub w dwu ratach kwartalnych ekwiwalent gotówkowy według cen miejscowych:

za ordynarię — równoważnik 400 kg żyta,
za utrzymanie krów — równoważnik 375 kg żyta,
za kartofle — równoważnik 450 kg żyta,
za mieszkanie — równoważnik 225 kg żyta,
za opał — równoważnik 150 kg żyta.

3. W przypadku wydania ekwiwalentu gotówkowego rodzina zmarłego pracownika zachowuje prawo mieszkania w gajówce przez czas jednego miesiąca od dnia śmierci pracownika.

§ 25.

Pracodawcy opłacają naukę początkową dzieci pracowników straży leśnej tam, gdzie wymaga ona osobnych opłat lub dopłat.

VII. Rozdział zbiorów i zasiewów pomiędzy rodziną zmarłego pracownika a jego następcą.

§ 26.

1. Pracownik straży leśnej, obejmujący nową posadę po pracowniku zmarłym, bądź ustępującym w ciągu roku, powinien ułożyć się polubownie z ustępującym lub z rodziną zmarłego co do wszelkich sprzętów, zasiewów i nawożenia. Jeżeli porozumienie dobrowolne nie nastąpi, pracodawca normuje rozdział w sposób następujący:

jeżeli śmierć lub ustąpienie gajowego nastąpiło w czasie między 1.X a 31.XII rodzina zmarłego lub ustępujący gajowy otrzymuje po 4 kwintale żyta z hektara lub równoważnik w gotówce;

jeżeli śmierć lub ustąpienie nastąpiło w czasie między 1.I a 1.IV — po 6 kwintali żyta z hektara lub równoważnik w gotówce;

jeżeli śmierć lub ustąpienie nastąpiło w czasie między 1.IV a 1.VII — po 9 kwintali żyta z hektara lub równoważnik w gotówce;

jeżeli zaś śmierć lub ustąpienie nastąpiło między 1.VII a 1.X zbiory całkowicie należą do rodziny zmarłego lub do ustępującego gajowego.

2. Wydane przez pracodawcę z tego tytułu świadczenia rodzinie zmarłego lub ustępującemu gajowemu w całości potrąca się z rocznego uposażenia nowego gajowego, jeżeli nowy gajowy dokona sprzętu.

W związku z wydaniem orzeczenia niniejszego Nadzwyczajna Komisja Rozjemcza stwierdza, że uczestnicy zatargu zgodnie oświadczyli, że wyrażają zgodę na przyznanie Głównemu Inspektorowi Pracy prawa ustalania wykładni postanowień orzeczenia niniejszego na wniosek jednego z uczestników, przy czym jednak przed ustaleniem tej wykładni Główny Inspektor Pracy zasięgać będzie opinii interesowanych organizacyj. Tak ustaloną wykładnią postanowień orzeczenia niniejszego uczestnicy zatargu będą się uważali za związanych.

Działo się w Warszawie, dnia 22 września 1938 r.

Przewodniczący:
(—) *J. Wengierow*
Przedstawiciel Ministerstwa Opieki Społecznej

Członkowie:
(—) *J. Szułdrzyński*
Przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości

(—) *K. Czerniewski*
Przedstawiciel Mnisterstwa Rolnictwa i Reform Rolnych.

TŁOCZONO Z POLECENIA MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ.

ZAMÓWIENIA I WPŁATY NALEŻY KIEROWAĆ POD ADRESEM MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ, WARSZAWA UL. DŁUGA 38/40.

Drukarnia Państwowa Nr 101584. 27.IX.1938. 1600.

Prenumerata roczna 20 zł. **Cena niniejszego numeru 25 gr.**